

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 640

гр. Бургас, 02.03.2023 г.

**ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, VI ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в закрито заседание на втори март през две хиляди двадесет и
трета година в следния състав:

Председател: Веселка Г. Узунова

Членове: Таня Д. Евтимова
Димитър П. Стоянов

като разгледа докладваното от Веселка Г. Узунова Въззивно частно
гражданско дело № 20232100500395 по описа за 2023 година

Производството по делото е по реда на чл.274 и сл.ГПК

Образувано е по повод частна жалба на Н. В. Н. с ЕГН-*****, подадена чрез
пълномощника и адв.К. против Определение №970 от 14.02.2023г.по гр.д.№855/2023г. по
описа на БРС,с което районният съд е върнал молбата на Н. В. Н. срещу Р. П. Н. с ЕГН-
***** за защита от домашно насилие по реда на ЗЗДН като недопустима и е прекратил
производството по делото.

Частната жалба е допустима- подадена е в законоустановения срок от активно
легитимирано лице.

Разгледана по същество,частната жалба е основателна по следните съображения:

Н. В. Н. е сезирала БРС по реда на ЗЗДН с молба за защита от домашно
насилие,извършено от Р. П. Н.. В молбата и в декларацията по чл.9 ал.3 от ЗЗДН
молителката е заявила,че е установила интимни отношения и заживяла във фактическо
съжителство с Р. Н. от м.ноември 2022г.,като през периода на съжителството им Р. Н. е
извършвала спрямо молителката актове на домашно насилие,последният от които на
08.02.2023г.Потърсила е съдебна защита от домашно насилие по реда на ЗЗДН пред БРС.

БРС е приел,че молбата на Н. Н. е недопустима,тъй като не е подадена срещу лице
сред визираните в чл.3 ЗЗДН. Съдът е приел,че няма легална дефиниция на понятието
„фактическо съпругеско съжителство“ в ЗЗДН, поради което то следва да се тълкува в
смисъла,възприет в правната доктрина - фактическо съпругеско съжителство е
относително стабилен съюз между лица от различен пол- мъж и жена,който възниква и
съществува като фактическо състояние,без да е необходимо спазването на някаква правно
регулирана процедура. Позовал се е и на ППВС №5/1969г.,съгласно което фактическото
съжителство е траен съюз,относително стабилно като фактическо състояние,без да е
необходимо намерение да се съжителства трайно. БРС е приел,че доколкото думата
„съпругеско“ предполага съжителство,осъществявано като това на съпрузи в брак,а според
българското законодателство брак може да се сключи само между мъж и жена,то
фактическото съжителство на еднополови двойки не представлява „фактическо съпругеско
съжителство“ по смисъла на чл.3 т.2 ЗЗДН. Тъй като молителката и ответницата са лица от
един и същи пол, съдът е върнал молбата на Н. Н. като недопустима и е прекратил
производството по делото.

Жалбоподателката е изразила несъгласие с тълкуването на чл.3 т.2 ЗЗДН,направено от районния съд,като е изложила доводи,че то противоречи на забраната за дискриминация,установена в чл.4 ал.1 ЗЗДискр.,с чл.14 вр.с чл.8 от ЗКПЧОС,практиката на ЕСПЧ, чл.2 и чл.12 от Всеобщата декларация за правата на човека от 10.12.1948г.и др.Позовала се е и на легални определения на понятието“фактическо съжителство на съпружески начала“ в §1 т.6 от ДР на ЗСВ,§1 т.18 от ДР на ЗРКОНПИ.

По повдигнатия спорен правен въпрос въззивният съд намери следното:

Понятието „фактическо съпружеско съжителство“ няма легално определение в ЗЗДН. Предвид използването на думата „съпружеско“,това понятие би следвало да има своята правна уредба в Семейния кодекс/действащ от 2009г./,който урежда обществените отношения,свързани с брака,правата и задълженията на съпрузите,отношенията между тях и др. Правилно е посочил БРС,че такава правна уредба в действащия СК няма и липсва легално определение на понятието „фактическо съпружеско съжителство“.Легално определение на това понятие липсва и в отменения Семеен кодекс,действал в периода от 1985г.до 01.10.2009г. В проекта за Семеен кодекс,поставен за обществено обсъждане през 2008г. е съществувало предложение за такава правна уредба - в чл.13 от проекта,срещу която е имало множество възражения, в това число и произнасяне на КЗД с Препоръка № 2 от 1.07.2008 г. на КЗД по преписка № 132/2008 г.съдържащо констатации относно дискриминационния характер на разпоредбата спрямо лицата с различна сексуална ориентация. Предложението за правна уредба на фактическото съпружеско съжителство с чл.13 от проекта за Семеен кодекс не е било прието и тази разпоредба не е включена в приетия и влязъл в сила през 2009г. и действащ понастоящем Семеен кодекс.

Съгласно чл.46 ал.2 ЗНА когато нормативен акт е непълен,за неуредените в него случаи се прилагат разпоредбите,които се отнасят до подобни случаи,ако това отговаря на целта на акта,а ако такива разпоредби липсват-отношенията се уреждат съобразно основните начала на правото на Република България. Непълнотата в ЗЗДН досежно липсата на легално определение на използваното в чл.2 и чл.3 ЗЗДН понятие“фактическо съпружеско съжителство“,очевидно не може да бъде преодоляна чрез приложение на разпоредба от общия нормативен акт – Семейният кодекс.Правилно в тази връзка е посочил БРС,че в други закони съществуват определения на понятието,които обаче са свързани с целите на съответните нормативни актове и не могат да бъдат приложени по аналогия спрямо ЗЗДН. Така, в ЗСВ и ЗПКОНПИ е дадено легално определение на понятието „фактическо съжителство на съпружески начала“,а в ЗЧРБ на понятието „фактическо извънбрачно съжителство“,които не са напълно идентични. Следва обаче да се отбележи,че и в трите нормативни акта липсва изрично посочване,че за фактическо съжителство се признава само това между мъж и жена,а са използвани думите „пълнолетни лица“. В Закона за финансово подпомагане и компенсация на пострадали от престъпления са въведени изискванията на Директива 2012/29/ЕС за установяване на минимални стандарти за правата,подкрепата и защитата на жертвите от престъпления, като в чл.3 на Закона се признава правото на подпомагане на лицето,с което пострадалият се е намирал във фактическо съжителство. В чл.2,„Определения“ т.1 б.“Б“ на Директива 2012/29/ЕС е дадено определение на „членове на семейството“ на жертва на престъпление,което е в следния смисъл: съпруг/ата ;лицето,с

което живее жертвата в ангажирана, постоянна и стабилна интимна връзка в общо домакинство; роднини по пряка линия, братя и сестри. В чл.3 на ЗФПКПП се признава правото на подпомагане на лицето, с което пострадалият се е намирал във фактическо съжителство. Както Директивата, така и ЗФПКПП не включват в смисъла на понятието „фактическо съжителство“ изискване за полов признак, а в ЗФПКПП няма легално определение на понятието „Фактическо съжителство“.

ЗЗДН е специален закон, който урежда правата на лицата, пострадали от домашно насилие, мерките за защита и реда на тяхното налагане/чл.1/. Целта на ДИРЕКТИВА 2012/29/ЕС от 25 октомври 2012 година и на ЗФПКПП, с който същата е транспонирана във вътрешното ни законодателство има някои сходства с целта на ЗЗДН, доколкото със ЗЗДН се предоставя право на съдебна защита на жертви от домашно насилие, но даденото в Директивата определение според съда също не може да бъде приложено като разпоредба, относима към изясняване съдържанието на понятието „фактическо съпружеско съжителство“, използвано в ЗЗДН. Това е така, защото защитата на пострадали от домашно насилие по реда на ЗЗДН се осъществява в специално производство, с прилагане на правилата на ГПК. В производството по ЗЗДН не се изследва извършването на престъпления, а на актове на домашно насилие. Целта на ЗЗДН е да бъде предоставена бърза и адекватна защита на пострадало от домашно насилие лице чрез налагане на подходящи мерки за защитата му, насочени основно към превенцията на евентуално бъдещо насилие, а не към разследване и наказване на престъпления, което се извършва съобразно НК и по реда на НПК. Анализът на нормативната уредба от вътрешното законодателство на Република България и на Европейското законодателство налага и за въззивния съд извод, че определенията, дадени на понятието „фактическо съпружеско съжителство“, „фактическо съжителство на семейни начала“, „фактическо съжителство“ в други нормативни актове не могат да бъдат приложени по аналогия към съдържанието на понятието, използвано в ЗЗДН. В тази хипотеза на непълнота, съдът следва да изясни смисъла на понятието съобразно основните начала на правото, а не на правната доктрина, както е приел БРС. Едно от основните начала, посочено в чл.6 ал.2 на КРБ е недопускане на ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. В чл.3 и чл.4 от ЗЗДН е предоставено право на всяко пострадало от домашно насилие лице да се обърне към съда за защита. Като пострадало лице и респективно- извършител на акт на домашно насилие в чл.2 и чл.3 ЗЗДН са посочени и лицата, които се намират във „фактическо съпружеско съжителство“. Тълкуването на понятието „фактическо съпружеско съжителство“ в нормите на ЗЗДН при съобразяване на чл.6 ал.2 КРБ не може да бъде стриктно или ограничително, тъй като с нормите на чл.2 и чл.3 ЗЗДН се предоставят права. Съдът взе предвид също така, че определенията на същото понятие, дадени в други нормативни актове от вътрешното и европейското законодателства, макар и с други цели, не включват в съдържанието си изискване съжителството да е между мъж и жена, а са използвани думи, несъдържащи полов признак- „лице“, „партньор“ и др., поради което липсва аргумент в полза на становището, че под

„фактическо съжителство“,законодателят разбира единствено такова между мъж и жена,а точно обратното. Следователно,понятието „фактическо съпружеско съжителство“ в чл.2 и чл.3 ЗЗДН също следва да се разбира в по-широк смисъл,тъй като законодателят е имал такъв подход във всички останали случаи. Употребената дума „съпружеско“ в чл.2 и чл.3 ЗЗДН следва да се разбира не в смисъл,че се препраща към разпоредбите на СК досежно встъпването в брак,което е допустимо и възможно само между мъж и жена, а в смисъл, че

това фактическо съжителство е основано на сексуална интимност на две лица/партньори/,които живеят заедно в общо домакинство,без биологичният пол на партньорите да има значение и да е определящ признак за достъпа до съдебна защита на пострадало от домашно насилие лице.Това разширително тълкуване според съда не е в противоречие и с чл.46 от Конституцията на Република България,който дава определение на брака като доброволен съюз между мъж и жена,тъй като същото не засяга по никакъв начин института на брака. Фактическото интимно съжителство на две лица от един биологичен пол в общо домакинство не е забранено във вътрешното ни законодателство,такива фактически съжителства очевидно съществуват, поради което и липсва аргумент в полза на стеснително тълкуване и от тази гледна точка,а стриктното или стеснително тълкуване на понятието би представлявало проява на дискриминация по смисъла на чл.4 от ЗЗДискр.по признака сексуална ориентация.Според съда е наложително констатираната празнота в правната уредба на ЗЗДН да бъде преодоляна по законодателен път,още повече,че ЕСПЧ е сезиран и с жалба по сходен случай/Димитрова срещу България ,жалба № 14728/15/.

По гореизложените съображения настоящият въззивен съдебен състав намери,че молбата на Н. Н. за защита от домашно насилие е допустима и следва да бъде разгледана от съда. Обжалваното определение следва да бъде отменено,а делото-върнато на БРС за продължаване на съдопроизводствените действия.

Мотивиран от гореизложеното Бургаският окръжен съд

ОПРЕДЕЛИ:

ОТМЕНЯ Определение №970 от 14.02.2023г.по гр.д.№855/2023г. по описа на БРС.

ВРЪЩА делото на БРС за продължаване на съдопроизводствените действия.

Определението не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____